XI. NUMIZMATIKA

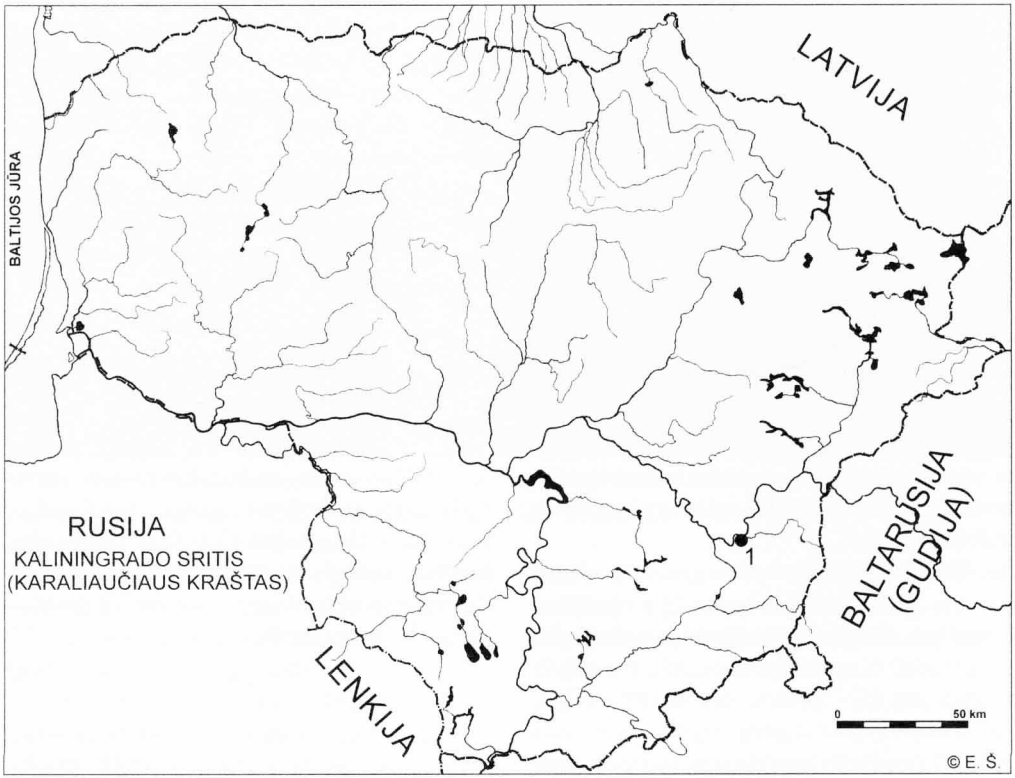

96 pav. Numizmatika:

Fig. 96. Numismatics:

1 – Vilnius.

MONETŲ IR ASIGNACIJŲ LOBIS IŠ GEDIMINO PROSPEKTO VILNIUJE

Linas Kvizikevičius, Saulius Sarcevičius

2004 m. vykdant žvalgomuosius archeologinius tyrimus Gedimino prospekto namo 20 (buvęs „Vilniaus“ viešbutis) kieme, jo PR dalyje, tarp įvažiavimo į kiemą ir R korpuso sienos kasant šurfą aptiktas lobis. 1904 m. gamybos stiklinę stačiakampio formos skrynelę su dangteliu aptiko darbininkas, kasdamas šurfą 4. Skrynelė aptikta šurfo dugne, įžemyje įkastoje duobelėje. Nustatyta, kad ji buvo paslėpta po buvusio rūsio grindimis. Metalo detektoriumi tikrinant šurfo (rūsio) dugną aptiktas tamsiai žalias Vilniaus Šopeno alaus gamyklos alaus butelis, užkimštas lipnia plastiška rudos spalvos mase. Jo viduje buvo susukti ritinėliai. Išėmus paaiškėjo, kad tai piniginės kupiūros. Pirmą kartą Lietuvoje archeologinių tyrimų metu aptiktas tokios sudėties ir laiko, XX a. I ketvirčio, monetų ir asignacijų lobis. Skrynelėje buvo 564 vienetai monetų. Didžiausią lobio monetų dalį (87,94%) sudaro Rusijos imperijos monetos (496 vienetai). Tarp jų daugiausia yra 10 kapeikų vertės monetų – 214 vienetų, arba 43,14% iš 496 vienetų bendro Rusijos monetų skaičiaus. Mažiau kitų Rusijos monetų: 15 kapeikų vertės monetų (133 vienetai, arba 26,81%); 20 kapeikų (92 vienetai, arba 18,54%); 5 kapeikų (45 vienetai, arba 9,07%). Mažiausią dalį sudaro 1 rublis (5 vienetai, arba 1%), 50 kapeikų (5 vienetai, arba 1%), 2 kapeikos (1 vienetai, arba 0,2%) ir ½ kapeikos (1 vienetas, arba 0,2%) bendro Rusijos monetų kiekio. Nominali Rusijos monetų vertė yra 69 rubliai ir 53,5 kapeikos. Ant seniausios lobyje buvusios monetos buvo 1821 m. data, vėliausios – 1915 m.

Antrą pagal gausumą monetų grupę sudaro kaizerinės Vokietijos 1,½ markės, 10 ir 5 pfenigų monetos. Iš viso jų lobyje buvo 66, jos sudaro 11% bendro lobio monetų. Tarp Vokietijos monetų dominuoja pusmarkės – 56 vienetai (jos sudaro 10% bendro visų lobio monetų kiekio, arba 84,84% bendro Vokietijos monetų kiekio). Gerokai mažesnę dalį sudaro 1 markės nominalo monetos (8 vienetai – sudaro tik 1% bendro visų lobio monetų kiekio, arba 12,12% bendro Vokietijos monetų kiekio). Tik po vieną monetą yra 10 ir 5 pfenigų nominalo. Bendra piniginė Vokietijos monetų nominali vertė – 36 markės ir 15 pfenigų. Didžiausią vertės dalį sudaro pusmarkės – 28 markės. Ankstyviausia Vokietijos moneta – 1875 m. kaldinta markė, vėliausios – 1918 m. kaldintos pusmarkės.

Lobyje buvo ir dvi Austrijos 1 kronos nominalo sidabrinės monetos (1900 ir 1904 m.).

Šopeno alaus butelyje buvo sudėti 148 vienetai Rusijos imperijos ir Laikinosios vyriausybės leistų piniginių kupiūrų. Didžiąją asignacijų dalį sudarė 1917 m. Rusijos laikinosios vyriausybės išleistos 20 rublių vertės iždo kupiūros. Tokių buvo 133 vienetai (bendros 2660 rublių nominalios vertės). Kur kas mažesnę dalį asignacijų sudarė kitos kupiūros: 250 rublių vertės kupiūros – 7 vienetai (bendros 1750 rublių nominalios vertės); 40 rublių vertės – 4 vienetai (bendros 160 rublių nominalios vertės); 100 rublių vertės Rusijos imperijos banknotai – 4 vienetai (bendros 400 rublių nominalios vertės). Bendra nominali visų kupiūrų vertė – 4970 rublių, tačiau apskaičiuoti faktinį to meto įvairių kupiūrų kursą sudėtinga. 1918 m. Lietuvos kaip ir visoje bu-